

Informacija o gospodarskim kretanjima

studeni 2021.

Sažetak

U razdoblju od srpnja do rujna ubrzao se rast gospodarske aktivnosti u odnosu na prethodno tromjesečje te su se nastavili rast zaposlenosti i pad nezaposlenosti. Zahvaljujući nastavku povoljnih gospodarskih kretanja broj zaposlenih nadmašio je razinu ostvarenu prije pandemijske krize. Broj se nezaposlenih smanjio, ali je nezaposlenost zbog uvoza stranih sezonskih radnika još uvijek iznad pret pandemijske razine. Godišnji rast potrošačkih cijena ubrzao se s 3,1% u kolovozu na 3,3% u rujnu, što je ponajviše bilo rezultat ubrzanja godišnjeg rasta cijena energije (poglavito naftnih derivata). Temeljna je inflacija u rujnu također blago porasla, ali se zadržala na relativno niskoj razini od 1,9%. Tijekom listopada slobodna novčana sredstva banaka dosegla su prosječnu razinu od 63,7 mlrd. kuna, pri čemu je dnevni višak kunske likvidnosti domaćega bankovnog tržišta bio viši za 21,1 mlrd. kuna u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Godišnji se rast plasmana banaka u rujnu zadržao na razini iz prethodnog mjeseca (4,1%) kao rezultat usporavanja rasta plasmana poduzećima s 1,2% u kolovozu na 1,0% u rujnu i blagog ubrzanja rasta plasmana stanovništvu na 4,7%, s 4,6%. Pritom su se nastavili rast stambenih kredita i oživljavanje gotovinskih nenamjenskih kredita. Manjak proračuna opće države prema metodologiji ESA 2010 u prvoj se polovini godine znatno smanjio u odnosu na isto razdoblje lani zbog oporavka poreznih prihoda i smanjenja fiskalnih potpora.

Model brze procjene BDP-a za treće tromjesečje upućuje na ubrzanje realnog rasta u odnosu na razdoblje od travnja do lipnja 2021., pri čemu je najveći doprinos dinamiziranju gospodarske aktivnosti vjerojatno proistekao iz dobrih ostvarenja u turizmu (Slika 1.). Mjesečni podaci pokazuju kako je realni promet od trgovine na malo u razdoblju od srpnja do rujna bio za 3,2% veći od prosječnog ostvarenja iz prethodna tri mjeseca. Spomenuto kretanje odražava mjesečni rast trgovine u srpnju i kolovozu, dok su u rujnu zabilježena stagnantna kretanja. Nasuprot tome, industrijska je proizvodnja u trećem tromjesečju bila za 0,9% manja od prosječnog ostvarenja iz prethodna tri mjeseca, pri čemu se u rujnu smanjila za 1,3% na mjesečnoj razini. Prema glavnim industrijskim grupacijama smanjenje proizvodnje ponajprije odražava pad proizvodnje energije i netrajnih proizvoda za široku potrošnju. Proizvodnja intermedijarnih i kapitalnih proizvoda nije se značajno promijenila u odnosu na ostvarenje iz prethodnog tromjesečja, dok se proizvodnja trajnih dobara za široku potrošnju povećala (slike 3. i 4.). Realna je građevinska aktivnost u srpnju i kolovozu bila za 0,4% niža u usporedbi s prosječnim ostvarenjem drugog tromjesečja, stoga je zaustavljen rast na tromjesečnoj razini koji je bio neprekinut od kratkotrajne kontrakcije u prvoj polovini prošle godine. Naime, iako je građevinska aktivnost i privatnog i javnog sektora porasla u kolovozu u odnosu na prethodni mjesec (mjesečni rast građevinskih radova na zgradama iznosio je 3,6%, a na ostalim građevinama 2,0%), to nije bilo dovoljno da se nadoknadi njihov pad u srpnju (slike 5. i 6.). Iz rezultata ankete poduzetnika proizlazi da dinamika u spomenuta dva mjeseca odražava nedostatak radne snage, a istodobno je porastao i broj poduzetnika koji navode poteškoće s dobavom materijala.

Podaci Ankete o pouzdanju potrošača pokazuju kako se indeks potrošačkog optimizma u listopadu pogoršao i na mjesečnoj i na tromjesečnoj razini. Tako su se očekivanja potrošača u listopadu nalazila na razini s početka ove godine. Promatrano na mjesečnoj razini, pogoršanje indeksa najviše je posljedica lošije ocjene glede financijske situacije u kućanstvu danas u odnosu na stanje prije 12 mjeseci te lošijih očekivanja glede ukupne ekonomske situacije u Hrvatskoj za 12 mjeseci u usporedbi sa stanjem danas. Poslovna očekivanja u listopadu su se u svim djelatnostima pogoršala u odnosu na rujnu ove godine te je indeks pouzdanja poslovnih subjekata u svim djelatnostima bio ispod prosječne razine iz prethodna tri mjeseca. Pritom najveći udio ispitanika u građevinarstvu i dalje navodi da izvođenje građevinske aktivnosti ograničava manjak radne snage, posebice kada je riječ o izgradnji zgrada. U industriji se kao ograničavajući faktori za poslovanje ističu manjak radne snage i financijska ograničenja, a u djelatnosti usluga manjak potražnje te financijska

ograničenja (Slika 8.).

Broj zaposlenih prema sezonski prilagođenim podacima u rujnu je porastao za 0,4% u odnosu na kolovoz, dok je u razdoblju od srpnja do rujna ostvaren rast od 1,0% u odnosu na prethodno tromjesečje. Najveći doprinos tom porastu dalo je zapošljavanje izvan javnog sektora. Istodobno se smanjila i stopa nezaposlenosti, koja je prema desezoniranim podacima dosegla 7,7% radne snage (originalno 7,0%), pri čemu je broj nezaposlenih u rujnu bio veći nego u istom razdoblju 2019. godine (Slika 16.). Viša razina nezaposlenosti u odnosu na pretkrizno razdoblje, uz istodobni oporavak zaposlenosti, koja se također zadržala iznad razine iz istog mjeseca 2019. godine, upućuje na sve veće upošljavanje radnika iz zemalja izvan Hrvatske i EU-a kako bi se djelomično podmirio rast potražnje za radnom snagom.

Prosječna nominalna bruto plaća isplaćena u rujnu 2021. bila je za 0,8% veća nego u kolovozu (sezonski prilagođeni podaci), kada je rast bio manje izražen i iznosio 0,2% (Slika 17.). Promatrano na godišnjoj razini, prosječna nominalna bruto plaća isplaćena u trećem tromjesečju bila je viša za 4,2% nego u istom razdoblju prethodne godine, pri čemu su plaće rasle podjednako dinamikom i u javnom i u privatnom sektoru. Isplate neoporezivih naknada i dalje gotovo u potpunosti izostaju pa je godišnji porast prosječnoga ukupnog dohotka zaposlenih (odnosno neto plaća uvećanih za neoporezive naknade) u kolovozu 2021. bio istovjetan povećanju prosječne nominalne neto plaće.

Godišnja se stopa inflacije potrošačkih cijena blago ubrzala, na 3,3% u rujnu, s 3,1% u kolovozu. Taj je porast, kao i u prvoj polovini godine, ponajviše bio rezultat ubrzanja godišnjeg rasta cijena energije te manjim dijelom i prerađenih prehrambenih proizvoda. Najveći doprinos ubrzanju rasta cijena energije u rujnu dali su naftni derivati, što odražava porast cijene barela sirove nafte tipa Brent na svjetskom tržištu s prosječnih 70 USD u kolovozu na 75 USD u rujnu. Stoga cijene energije i dalje daju najveći doprinos inflaciji, koji u rujnu iznosi 1,6 postotnih bodova, a to je gotovo polovina ukupne inflacije (od toga se 1,4 postotna boda odnosi na naftne derivate). Ubrzanje rasta cijena prerađenih prehrambenih proizvoda uglavnom je bilo rezultat povećanja godišnje stope rasta cijena kruha i žitarica te kave, povezanog s prelijevanjem poskupljenja prehrambenih sirovina na svjetskom tržištu. Uz to, blago se ubrzao godišnji rast cijena neprerađenih prehrambenih proizvoda. Nasuprot tome, godišnji rast potrošačkih cijena industrijskih proizvoda (bez hrane i energije) usporio se s 1,0% u kolovozu na samo 0,3% u rujnu, tako da i dalje nije vidljivo znatnije prelijevanje porasta cijena energije i drugih sirovina na svjetskom tržištu, kao ni učinak zastoja u globalnim lancima nabave i povećanja vozarina na spomenutu komponentu IPC-a. Nadalje, u rujnu se blago usporio i godišnji

rast cijena usluga, ponajviše zbog usporavanja rasta cijena telefonskih usluga. U spomenutim uvjetima temeljna se inflacija ubrzala vrlo blago (na 1,9% u rujnu, s 1,8% u kolovozu) te se zadržala na relativno niskoj razini. Godišnja stopa rasta proizvođačkih cijena na domaćem tržištu također se ubrzala, s 10,2% u kolovozu na 13,7% u rujnu, uglavnom zbog ubrzanja godišnjeg rasta cijena energije (ponajviše u djelatnosti vađenja sirove nafte i prirodnog plina te proizvodnji naftnih derivata). To je rezultat prelijevanja uvezenih inflatornih pritisaka zbog porasta cijena sirove nafte i prirodnog plina na svjetskom tržištu. Isključujući energiju, godišnji rast proizvođačkih cijena blago se povećao (s 2,7% u kolovozu na 3,0% u rujnu).

Početak trećeg tromjesečja 2021. zabilježen je pad robnog izvoza te blagi rast robnog uvoza. Tako se robni izvoz u srpnju smanjio za 4,3% u odnosu na prosjek prethodnih triju mjeseci (Slika 10.), poglavito zbog manjeg izvoza ostalih prijevoznih sredstava (uglavnom brodova), a u znatno manjoj mjeri i medicinskih i farmaceutskih proizvoda. Nepovoljno su na izvozna ostvarenja također utjecali manji izvoz energenata, potom proizvoda tekstilne industrije i cestovnih vozila. Istodobno se ukupan robni uvoz blago povećao, za 1,0% (Slika 11.), čemu je najviše pridonio rast uvoza nekih vrsta energenata, poglavito zemnog i industrijskog plina te, u manjoj mjeri, električne energije. Osim toga, povećao se uvoz ostalih prijevoznih sredstava (uglavnom brodova), zatim prehrambenih proizvoda te nekih vrsta kapitalnih proizvoda (posebno električnih strojeva, aparata i uređaja; Slika 12.). Nasuprot tome, snažno se smanjio uvoz nafte i naftnih derivata te medicinskih i farmaceutskih proizvoda. U skladu s opisanim kretanjima robnog izvoza i uvoza vanjskotrgovinski se manjak povećao za 8,9% u odnosu na prosjek prethodnih triju mjeseci (Slika 13.). Uključe li se u analizu i prvi podaci za kolovoz, pad robnog izvoza bio je nešto slabiji nego u srpnju (za 3,9%), dok je rast uvoza bio snažniji (za 2,9%), što je rezultiralo znatno bržim rastom manjka (za 17,0%).

Nakon blage aprecijacije početkom listopada nominalni tečaj kune prema euru blago je deprecirao te je na kraju listopada iznosio 7,51 EUR/HRK (Slika 23.), što je deprecijacija od 0,2% u usporedbi s krajem rujna. S druge strane, dnevni nominalni tečaj niži je za 0,8% u odnosu na kraj listopada prošle godine, kada je neizvjesnost glede negativne epidemiološke situacije dodatno ojačala sezonsku deprecijaciju tečaja. Uz slabljenje prema euru, kuna je oslabjela i prema većini ostalih valuta zemalja glavnih vanjskotrgovinskih partnera, a to je rezultiralo deprecijacijom nominalnoga efektivnog tečaja kune, koji je na kraju listopada bio za 0,2% viši u odnosu na kraj rujna. Izraženiju deprecijaciju efektivnog tečaja ublažilo je jačanje kune prema turskoj liri, koje zrcali značajno jačanje eura prema toj valuti na međunarodnom deviznom tržištu.

Na europskom tržištu novca kratkoročne se kamatne stope ni tijekom listopada nisu znatnije promijenile. Tako je na kraju listopada EONIA, prekonočna kamatna stopa na bankovnom tržištu europodručja, tek neznatno porasla, na razinu od -0,49%, dok se šestomjesečni EURIBOR zadržao na -0,53% (Slika 25.). Premije za rizik europskih zemalja s tržištima u nastajanju tijekom listopada uglavnom su se smanjile (Slika 26.), pri čemu se premija za rizik Hrvatske snizila za gotovo 10 baznih bodova i spustila na razinu od 76 baznih bodova na kraju listopada. Unatoč nešto izraženijem padu Hrvatska je nastavila bilježiti nešto više vrijednosti u odnosu na usporedive zemlje Srednje i Istočne Europe. Promatraju li se prinosi na desetogodišnje državne obveznice, tijekom listopada nastavio se njihov rast, u najvećoj mjeri zbog i nadalje prisutnih očekivanja promjene smjera monetarne politike.

Tijekom listopada slobodna novčana sredstva banaka povećala su se uglavnom zbog sezonskog smanjenja gotovog novca

izvan kreditnih institucija, pa je višak likvidnosti dosegnuo prosječnu razinu od 63,7 mlrd. kuna. U usporedbi s istim mjesecom prošle godine prosječni dnevni višak kunske likvidnosti domaćega bankovnog tržišta tako je u listopadu ove godine bio viši za 21,1 mlrd. kuna (Slika 55.). U takvim uvjetima izdašne likvidnosti promet na domaćem međubankovnom prekonočnom tržištu nije ostvaren još od travnja prošle godine, dok se na ostalim segmentima novčanog tržišta tijekom listopada nastavio promet skromnih vrijednosti. Pritom se implicitna kamatna stopa izvedena iz trgovanja banaka ugovorima o valutnoj razmjeni nastavila povećavati te je u listopadu dosegla prosječnu razinu od 0,16%, a prekonočna kamatna stopa na trgovanje banaka depozitnim novcem i kamatna stopa na repo poslove banaka ostale su nepromijenjene na razini od 0,01% odnosno 0,05% (Slika 28.). Istodobno su se kamatne stope na jednogodišnje kunske trezorske zapise bez valutne klauzule i eurske trezorske zapise iste ročnosti nastavile smanjivati te su u listopadu doseglye dosad najniže razine od 0,0% (Slika 29.) odnosno -0,15%.

U rujnu su kamatne stope banaka na novougovorene kredite poduzećima i stanovništvu, koji uključuju prvi put ugovorene i ponovno ugovorene kredite, ostale gotovo nepromijenjene, uz iznimku porasta kamatnih stopa na dugoročne kredite poduzećima s valutnom klauzulom (Slika 29. i 30.). Njihovo je povećanje uglavnom odraz kretanja kamatnih stopa na prvi put ugovorene kredite za investicije s valutnom klauzulom (Slika 32.). Što se tiče stanovništva, troškovi stambenog financiranja nisu se znatnije promijenili u odnosu na prethodni mjesec (Slika 33.), dok su se istodobno tek blago smanjile kamatne stope na potrošačko kreditiranje (Slika 34.). Kada je riječ o depozitima, zabilježen je blagi rast kamatnih stopa na oročene depozite stanovništva i poduzeća (Slika 35. i 36.). U skladu s opisanim kretanjima razlika između kamatnih stopa na ukupne nove kredite i depozite snizila se na 4,4 postotna boda, dok se razlika za njihova stanja zadržala na 3,8 postotnih bodova (Slika 37.).

Monetarna kretanja u rujnu obilježilo je smanjenje ukupnih likvidnih sredstava (M4) za 0,5 mlrd. kuna ili 0,1% (na osnovi transakcija), pri čemu je snažno pala neto domaća aktiva (NDA), a neto inozemna aktiva monetarnog sustava (NIA) snažno je porasla (Slika 39.), što je uglavnom rezultat priljeva deviznih sredstava iz predujma Europske komisije na temelju Nacionalnog plana oporavka i otpornosti na račun države kod HNB-a. Novčana masa (M1) u rujnu se također smanjila, i to za 0,5 mlrd. kuna (0,3%) odražavajući smanjenje gotovog novca izvan kreditnih institucija na kraju glavne turističke sezone, za razliku od depozitnog novca, koji se povećao. Kvizinovac se neznatno povećao u odnosu na kolovoz zahvaljujući rastu deviznih depozita stanovništva i poduzeća koji je bio nešto snažniji od pada kunskih depozita. Unatoč mjesečnom padu godišnja stopa rasta M4 ubrzala se s 11,1% u kolovozu na 11,4% u rujnu (Slika 50.), a M1 s 19,8% na 20,7% (Slika 49.), i to zbog izraženijeg pada tih monetarnih agregata u rujnu prošle godine (učinak baznog razdoblja).

Ukupni plasmani monetarnih institucija domaćim sektorima (osim središnje države) nastavili su padati i u rujnu, i to za 0,2 mlrd. kuna ili 0,1% (na osnovi transakcija) u odnosu na mjesec prije. Godišnja stopa rasta ukupnih plasmana već se treći mjesec zaredom zadržala na razini od 4,1% (Slika 41.). Na mjesečnoj su razini smanjeni plasmani poduzećima (0,6 mlrd. kuna ili 0,7%) pa se njihova godišnja stopa rasta usporila s 1,2% na 1,0% (Slika 42.). S druge strane, plasmani stanovništvu porasli su za 0,5 mlrd. kuna ili 0,3%, pri čemu najveći doprinos njihovom rastu i dalje dolazi od stambenih kredita, koji su porasli za 0,4 mlrd. kuna (0,6%), a nastavilo se i oživljavanje gotovinskih nenamjenskih kredita (0,3 mlrd. kuna ili 0,6%). Promatrano na godišnjoj razini, stambeni krediti ubrzali su rast s 10,8% u

kolovoza na 11,2% u rujnu, kao i gotovinski nenamjenski krediti (s 0,8% na 1,3%) pa se rast ukupnih plasmana stanovništvu ubrzao s 4,6% na 4,7% (Slika 43.).

Bruto međunarodne pričuve tijekom listopada vrlo su blago porasle (0,1 mlrd. EUR ili 0,6%) u odnosu na rujnu te su na kraju mjeseca iznosile 24,5 mlrd. EUR (Slika 57.). U odnosu na kraj 2020. godine bruto međunarodne pričuve porasle su za 5,5 mlrd. EUR ili 29,3%. Neto raspoložive pričuve iznosile su na kraju listopada 19,5 mlrd. EUR kao i tijekom protekla četiri mjeseca.

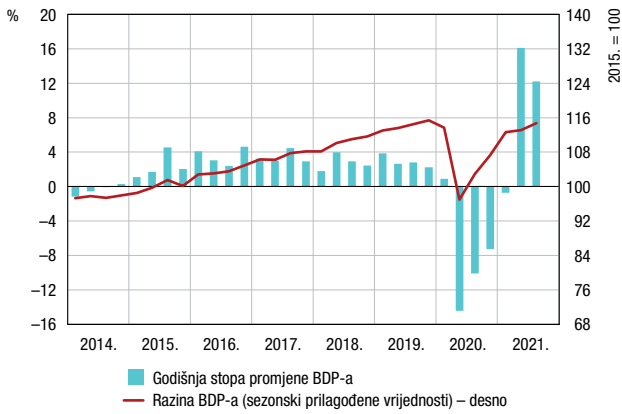
Tijekom srpnja i kolovoza 2021. zabilježeno je izrazito snažno smanjenje neto inozemnog duga, za 4,2 mlrd. EUR, pri čemu su svoju neto inozemnu poziciju poboljšali svi domaći sektori (Slika 61.). Ipak, tomu je najviše pridonijelo sezonsko poboljšanje inozemne pozicije banaka, odnosno primjetan rast inozemne imovine zahvaljujući priljevu deviza tijekom vrhunca turističke sezone. Poboljšanje neto inozemne pozicije središnje banke, koje se može povezati s rastom depozita države na računu kod HNB-a zbog povećanog priljeva sredstava iz fondova EU-a, te ostalih domaćih sektora, ponajviše zahvaljujući porastu dužničkih potraživanja, također je pridonijelo ukupnim kretanjima, iako u znatno manjoj mjeri. Smanjile su se i inozemne obveze države, čemu je ponajviše pridonijela srpanjska otplata obveznice izdane na domaćem tržištu, a koja je djelomično bila u vlasništvu nerezidenata. Stanje bruto inozemnog duga na kraju kolovoza 2021. iznosilo je 45,3 mlrd. EUR (Slika 63.), što je za 0,9 mlrd. EUR više nego na kraju drugog tromjesečja te je isključivo posljedica rasta inozemnih obveza središnje banke zbog porasta obujma repo poslova, kao i obveza na osnovi nove alokacije posebnih prava vučenja. No, spomenute transakcije za isti iznos povećavaju bruto međunarodne pričuve i time imaju neutralan učinak na neto inozemnu poziciju samog HNB-a, kao i ukupan neto inozemni dug.

Manjak proračuna konsolidirane opće države, prema metodologiji ESA 2010, znatno je smanjen u prvoj polovini 2021. u

odnosu na isto razdoblje prethodne godine (9,3 mlrd. kuna u usporedbi s 19,6 mlrd. kuna; Tablica 3.). Pad manjka odražava povoljna kretanja tijekom drugog tromjesečja, kada je godišnji rast prihoda (19,4%) bio zamjetno brži od rasta rashoda (3,4%). Promatrajući kumulativna kretanja u prvoj polovini ove godine, prihodi su povećani za 13,7%, što je ponajprije odraz rasta prihoda od neizravnih poreza, odnosno oporavka osobne potrošnje i turističke aktivnosti, kao i provedene izmjene u sustavu trošarina, odnosno povećanja trošarina na duhan i duhanske proizvode. Nadalje, snažan pozitivan doprinos rastu prihodne strane dali su i ostali prihodi koji u velikoj mjeri povezani s većim priljevima sredstava iz fondova EU-a. Porasli su i socijalni doprinosi s obzirom na oporavak na tržištu rada. U suprotnom smjeru kretali su se prihodi od izravnih poreza (-3,4%), što je posljedica rasterećenja u poreznom sustavu, poglavito vezanih uz sniženje stopa poreza na dohodak. Kada je riječ o rashodnoj strani proračuna, ona je povećana za 5,5%, čemu je najviše pridonio rast socijalnih naknada, koji se može objasniti povećanjem socijalnih potpora i povećanim rashodima u zdravstvu. Vrlo snažno povećani su i rashodi za investicije i ostali rashodi, što uvelike zrcali pojačano korištenje fondova EU-a. Rast rashoda za zaposlene u velikoj mjeri posljedica rasta osnovice za obračun plaća u državnim i javnim službama. Porasli su i rashodi za intermedijarnu potrošnju. S druge strane, rast ukupnih rashoda znatno je ublažio pad rashoda za subvencije vezanih uz isplaćene potpore za očuvanje radnih mjesta, a unatoč rastu javnoga duga smanjeni su i rashodi za kamate jer su uvjeti financiranja na tržištu kapitala i nadalje povoljni. Poboljšanje salda odražava povoljna ciklička kretanja i smanjenje privremenih potpora gospodarstvu.

Dug konsolidirane opće države iznosio je na kraju srpnja 344,3 mlrd. kuna, što čini povećanje za 14,1 mlrd. kuna u odnosu na stanje na kraju 2020. godine (Tablica 5.), dok se relativni omjer javnog duga i BDP-a smanjio na 87,0% s 87,3% na kraju 2020.

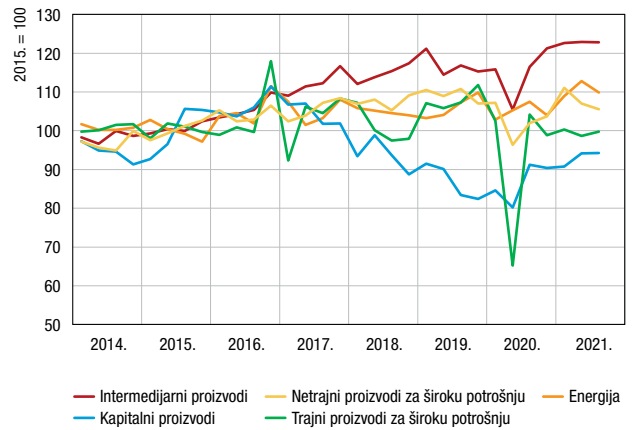
Slika 1. Tromjesečni bruto domaći proizvod
sezonski prilagođene realne vrijednosti

Napomena: Podatak za treće tromjesečje 2021. odnosi se na Mjesečni pokazatelj realne gospodarske aktivnosti HNB-a, procijenjen na temelju podataka objavljenih do 29. listopada 2021.

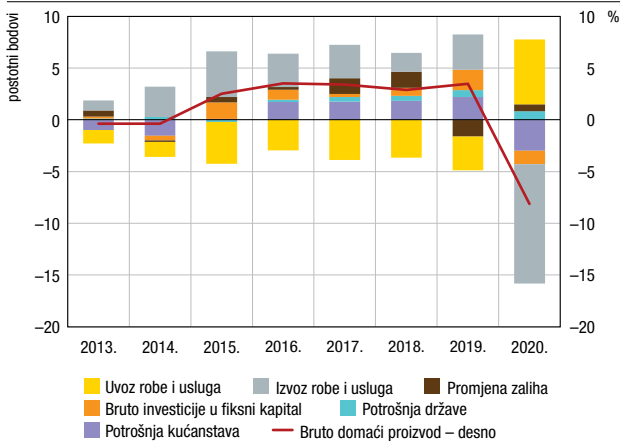
Izvori: DZS (sezonska prilagodba HNB-a); izračun HNB-a

Slika 4. Industrijska proizvodnja prema glavnim industrijskim grupacijama
sezonski prilagođeni indeksi

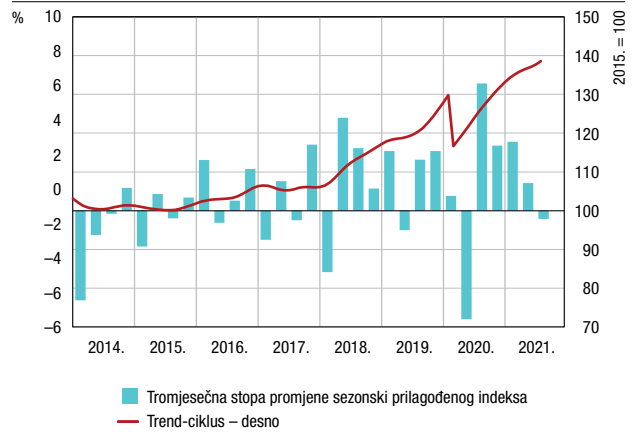
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 2. Promjena BDP-a
doprinosi po komponentama

Izvor: DZS

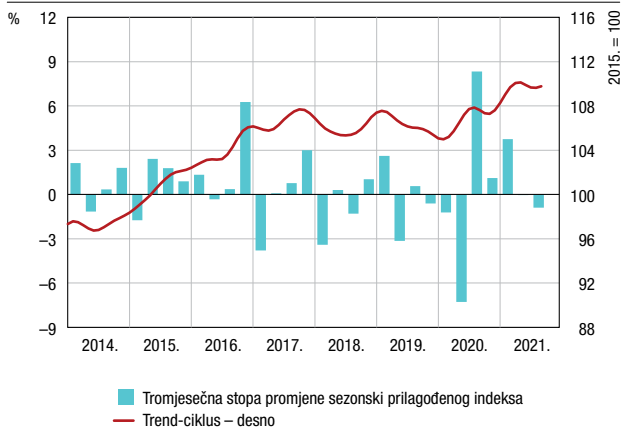
Slika 5. Fizički obujam građevinskih radova

Podatak za treće tromjesečje 2021. odnosi se na srpanj i kolovoz.

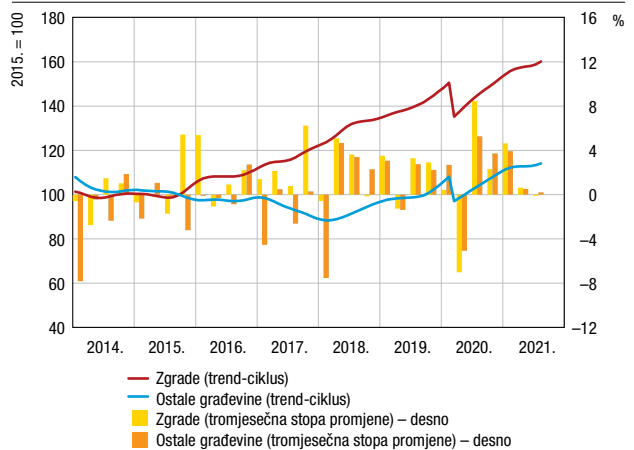
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 3. Industrijska proizvodnja

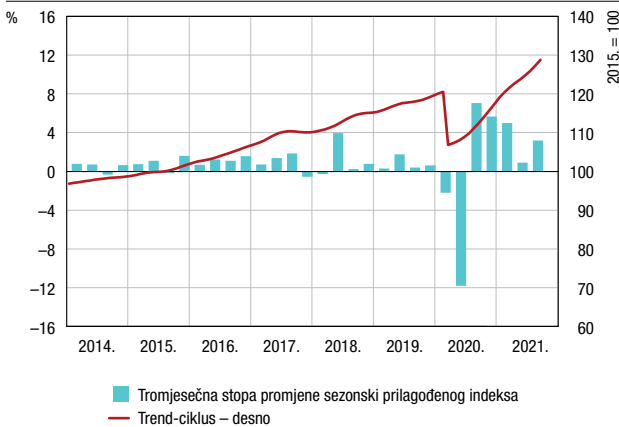
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 6. Zgrade i ostale građevine

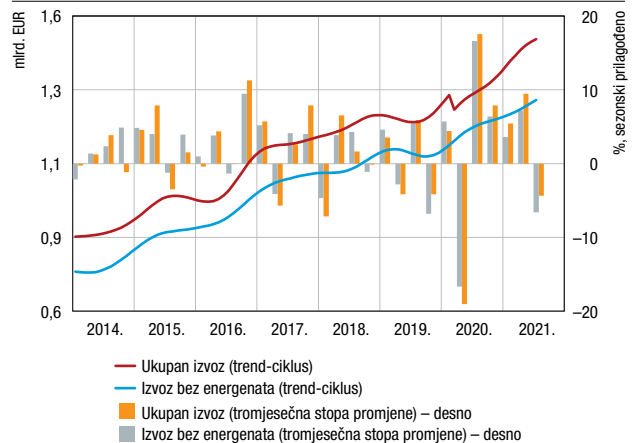
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 7. Realni promet od trgovine na malo

Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

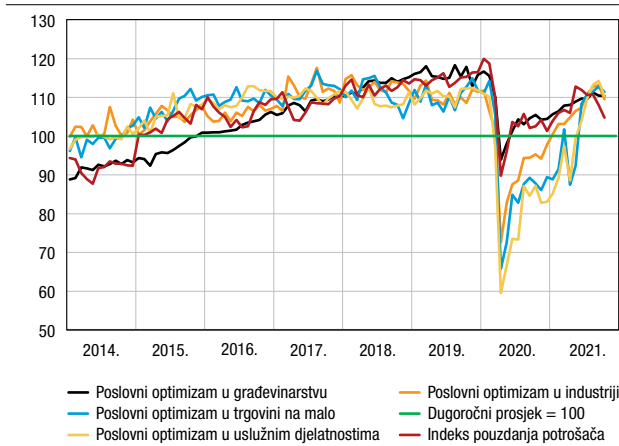
Slika 10. Robni izvoz (fob)

Napomena: Podaci za treće tromjesečje 2021. odnose se na srpanj.

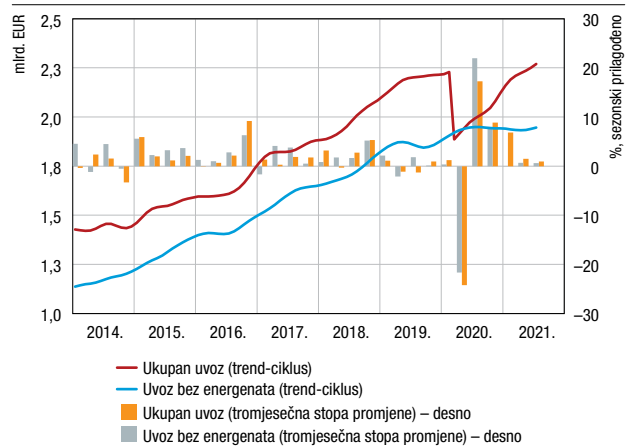
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 8. Pokazatelji potrošačkog i poslovnog optimizma standardizirane desezonirane vrijednosti

Izvori: Ipsos; HNB (sezonska prilagodba HNB-a)

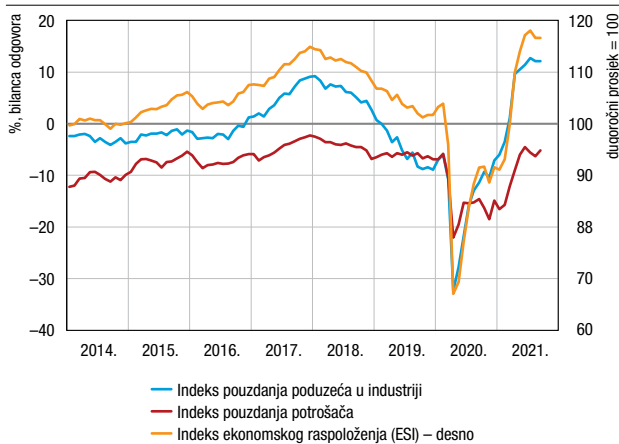
Slika 11. Robni uvoz (cif)

Napomena: Podaci za treće tromjesečje 2021. odnose se na srpanj.

Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

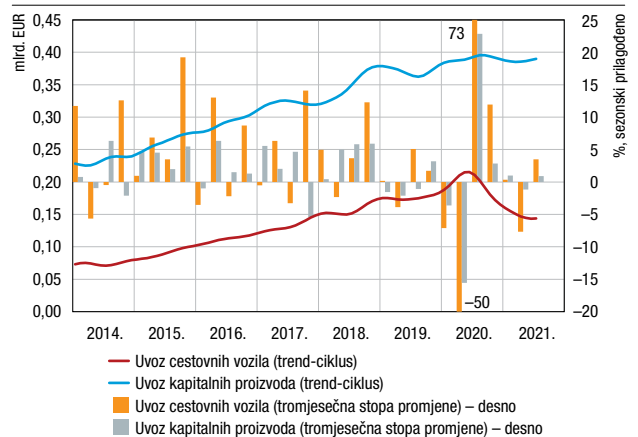
Slika 9. Indeksi pouzdanja u EU-u sezonski prilagođene serije

Napomena: Podaci zaključno s rujnom 2021.

Izvor: Eurostat

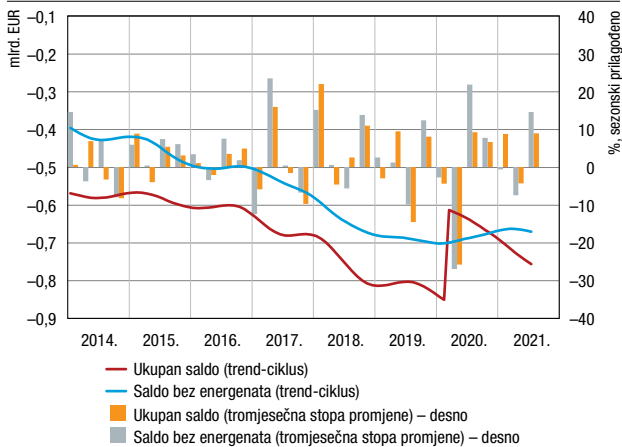
Slika 12. Uvoz kapitalnih proizvoda i cestovnih vozila (cif)

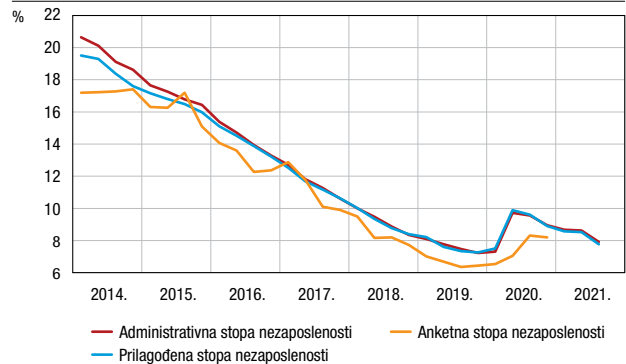
Napomena: Uvoz kapitalnih proizvoda odnosi se na odsjeke SMTK-a 71 – 77. Podaci za treće tromjesečje odnose se na srpanj.

Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 13. Saldo robe razmjene

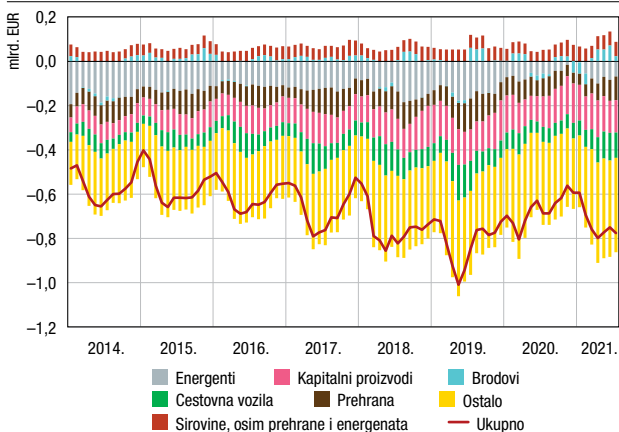

Napomena: Podaci za treće tromjesečje 2021. odnose se na srpanj.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

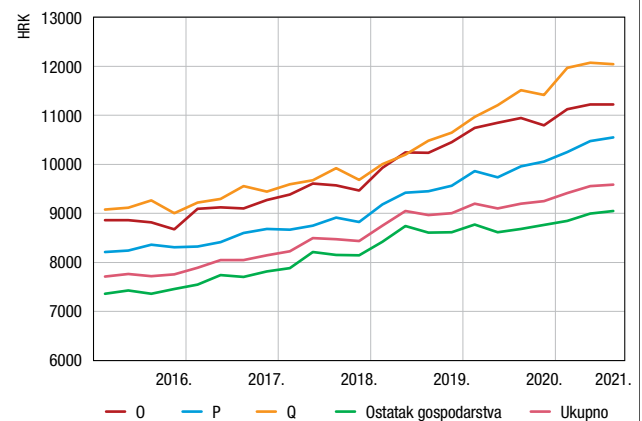
Slika 16. Stope nezaposlenosti
sezonski prilagođeni podaci

Napomena: Pri izračunu administrativne stope nezaposlenosti od siječnja 2015. rabe se podaci o zaposlenosti prikupljeni iz obrasca JOPPD. Podaci o zaposlenosti revidirani su unatrag od siječnja 2016. do prosinca 2019. Prilagođena stopa nezaposlenosti procjena je HNB-a i računa se kao udio broja administrativno nezaposlenih u aktivnom stanovništvu (nezaposlene osobe i osiguranici HZMO-a).
Izvori: DZS; izračun HNB-a (sezonska prilagodba HNB-a)

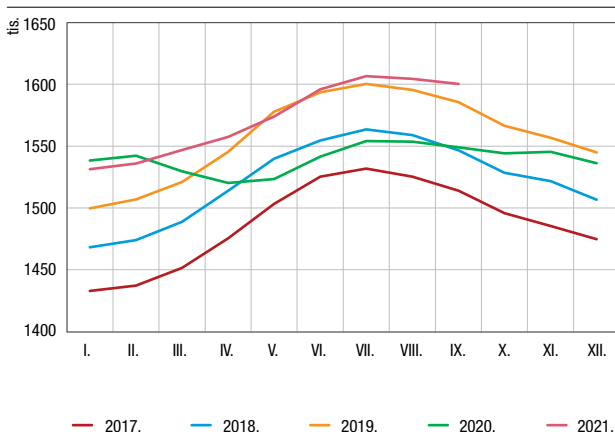
Slika 14. Saldo robe razmjene po skupinama proizvoda

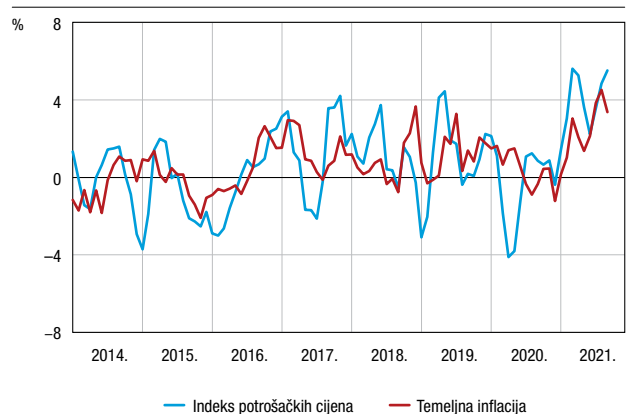
Napomena: Serije su prikazane kao tročlani pomični prosjeci mjesečnih podataka. Podaci zaključno sa srpnjem 2021.
Izvor: DZS

Slika 17. Prosječna nominalna bruto plaća po djelatnostima
NKD-a
originalni podaci

Napomena: O - Javna uprava i obvezno socijalno osiguranje, P - Obrazovanje, Q - Zdravstvo
Izvori: DZS; izračun HNB-a

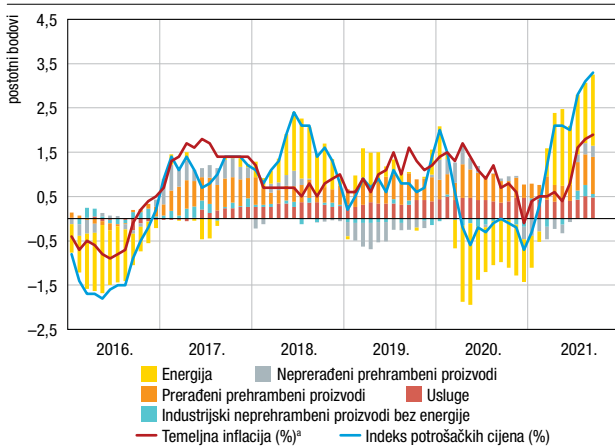
Slika 15. Zaposlenost
originalni podaci

Izvor: HZMO

Slika 18. Indeks potrošačkih cijena i temeljna inflacija
mjesečne stope promjene na godišnjoj razini^a

^a Mjesečna stopa promjene izračunata je iz tromjesečnoga pomičnog prosjeka sezonski prilagođenih indeksa potrošačkih cijena.
Izvori: DZS; izračun HNB-a

Slika 19. Godišnje stope inflacije i doprinosi komponenta inflaciji potrošačkih cijena

^a Temeljna inflacija ne uključuje cijene poljoprivrednih proizvoda i energije ni cijene proizvoda koje su administrativno regulirane.

Izvori: DZS; izračun HNB-a

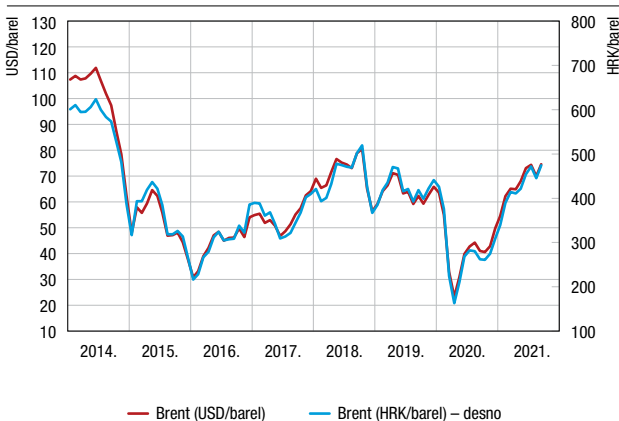
Tablica 1. Cjenovni pokazatelji godišnje i mjesečne stope promjene

	Godišnje stope		Mjesečne stope	
	VIII. 21.	IX. 21.	IX. 20.	IX. 21.
Indeks potrošačkih cijena i njegove komponente				
Ukupni indeks	3,1	3,3	0,8	1,0
Energija	8,3	9,8	-0,4	1,0
Nepređeni prehrambeni proizvodi	2,9	3,0	-0,8	-0,6
Prerađeni prehrambeni proizvodi	2,9	3,5	-0,4	0,2
Industrijski neprehrambeni proizvodi bez energije	1,0	0,3	4,5	3,8
Usluge	2,0	1,9	-0,3	-0,5
Ostali cjenovni pokazatelji				
Temeljna inflacija	1,8	1,9	1,1	1,2
Indeks proizvođačkih cijena industrije na domaćem tržištu	10,2	13,7	0,0	3,2
Cijene sirove nafte Brent (USD)	58,2	81,6	-7,2	6,5
HWWI agregatni indeks cijena sirovina (bez energenata, USD)	36,8	22,8	5,5	-5,3

Napomena: Prerađeni prehrambeni proizvodi uključuju alkohol i duhan.

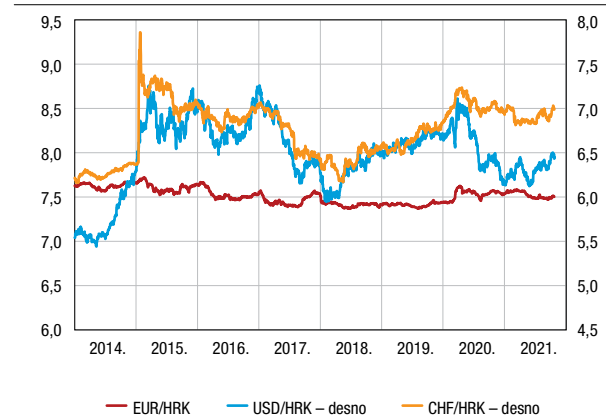
Izvori: DZS; Bloomberg; HWWI

Slika 20. Cijene sirove nafte (Brent)

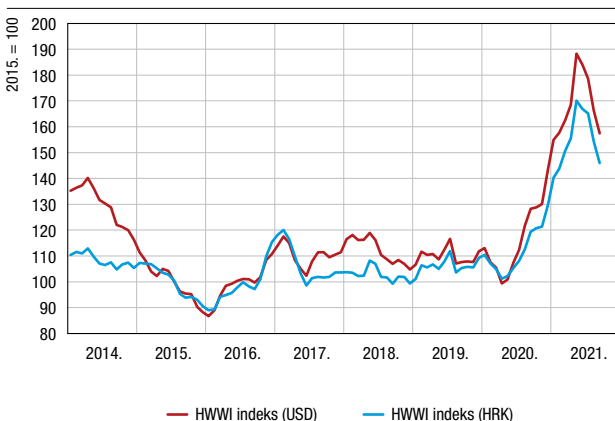
Izvori: Bloomberg; izračun HNB-a

Slika 22. Nominalni dnevni tečaj kune prema euru, američkom dolaru i švicarskom franku srednji tečaj HNB-a

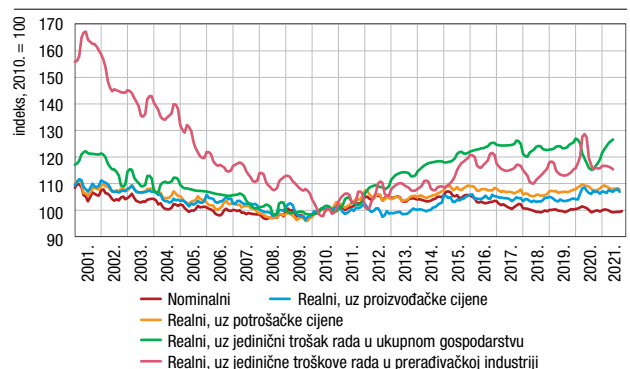
Izvor: HNB

Slika 21. HWWI indeks cijena sirovina (bez energenata)

Izvori: HWWI; izračun HNB-a

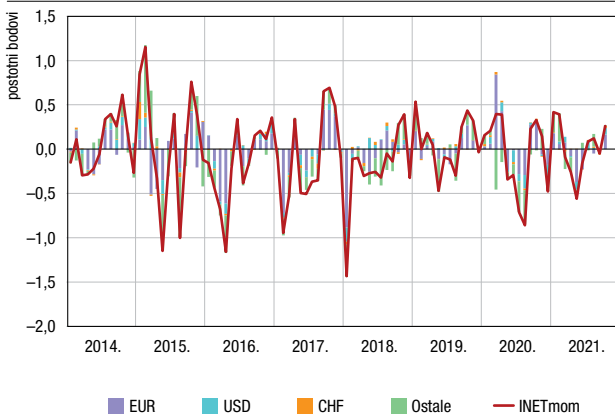
Slika 23. Nominalni i realni efektivni tečajevi kune

Napomena: Realni efektivni tečaj kune uz proizvođačke cijene uključuje hrvatski indeks proizvođačkih cijena industrije na ukupnom tržištu. Jedinični trošak rada izračunat je kao omjer isplaćenih naknada po zaposleniku i produktivnosti rada (izraženo kao BDP po zaposlenom), dok su realni efektivni tečajevi kune uz jedinične troškove rada dobiveni interpolacijom tromjesečnih vrijednosti. Pad indeksa označuje efektivnu aprecijaciju kune.

Izvor: HNB

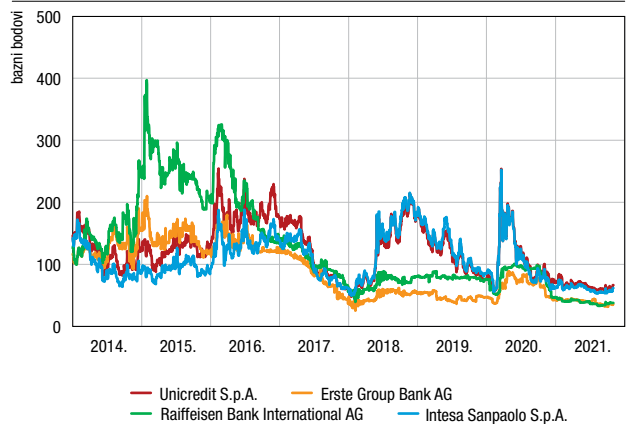
Slika 24. Doprinosi^a pojedinih valuta mjesečnoj stopi promjene prosječnog indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune (INET)

^a Negativne vrijednosti označuju doprinosi aprecijaciji INET-a.

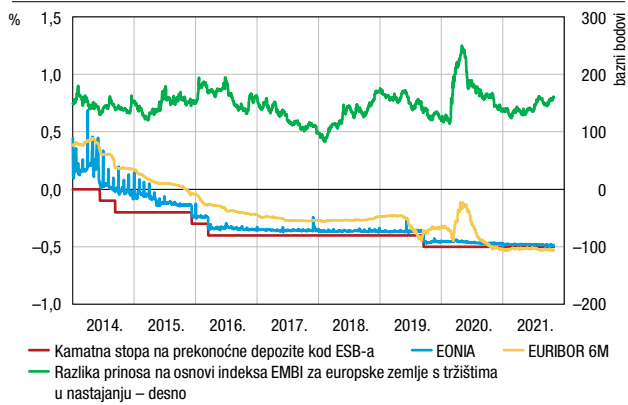
Izvor: HNB

Slika 27. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za odabrane banke majke domaćih banaka

Izvor: S&P Capital IQ

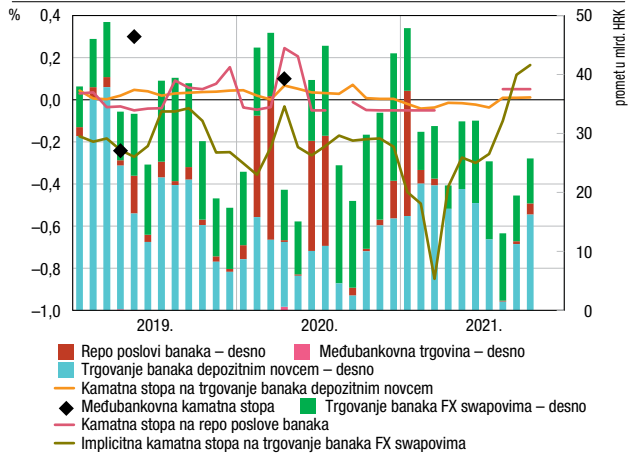
Slika 25. Kamatne stope na euro i prosječna razlika prinosa na obveznice europskih zemalja s tržištima u nastajanju

Napomena: EMBI je indeks (engl. *Emerging Market Bond Index*) koji pokazuje razliku prinosa na državne vrijednosne papire koje su izdale zemlje s tržištima u nastajanju, među kojima je i Hrvatska, u odnosu na nerizične vrijednosne papire koje su izdale razvijene zemlje.

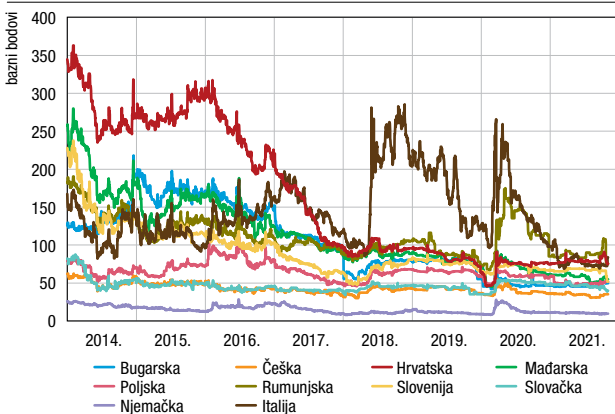
Izvori: ESB; Bloomberg; J. P. Morgan

Slika 28. Prekonocne kamatne stope i prometi

Izvor: HNB

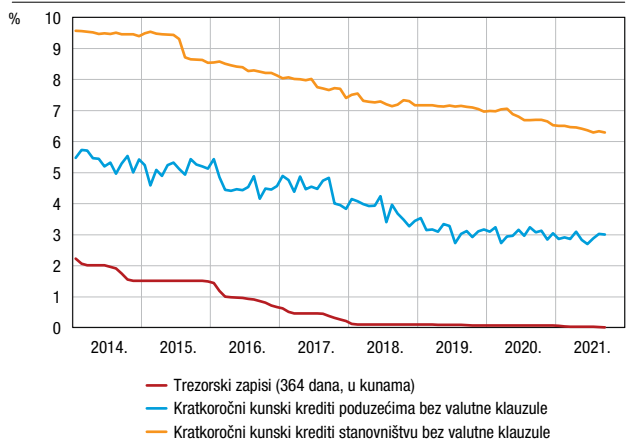
Slika 26. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za petogodišnje državne obveznice odabranih zemalja

Napomena: Premija osiguranja od kreditnog rizika jest godišnji relativni iznos premije koju kupac CDS-a plaća kako bi se zaštitio od kreditnog rizika povezanog s izdavateljem nekog instrumenta.

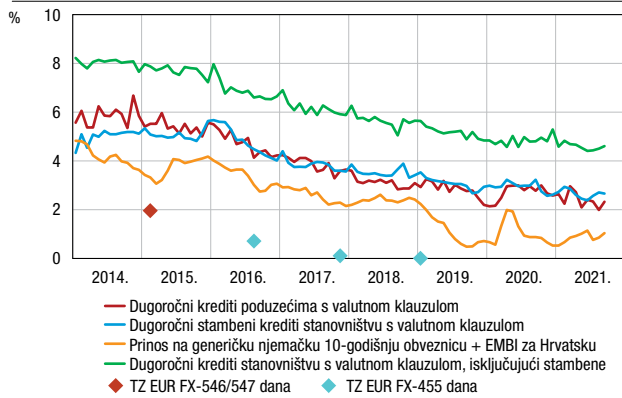
Izvor: S&P Capital IQ

Slika 29. Kratkoročni troškovi financiranja u kunama bez valutne klauzule

Izvori: MF; HNB

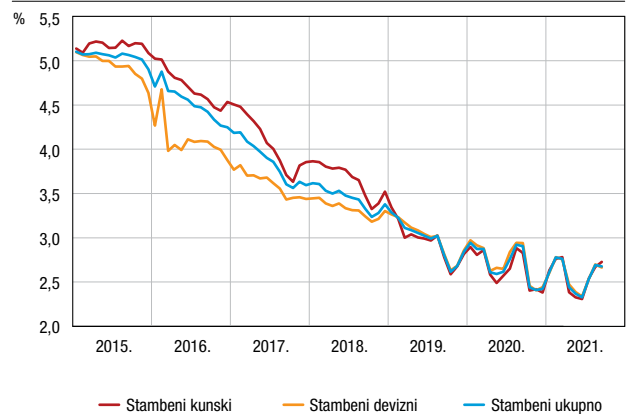
Slika 30. Dugoročni troškovi financiranja u kunama s valutnom klauzulom i devizama

Napomena: EMBI je indeks (engl. *Emerging Market Bond Index*) koji pokazuje razliku prinosa na državne vrijednosne papire koje su izdale zemlje s tržištima u nastajanju, među kojima je i Hrvatska, u odnosu na nerizične vrijednosne papire koje su izdale razvijene zemlje.

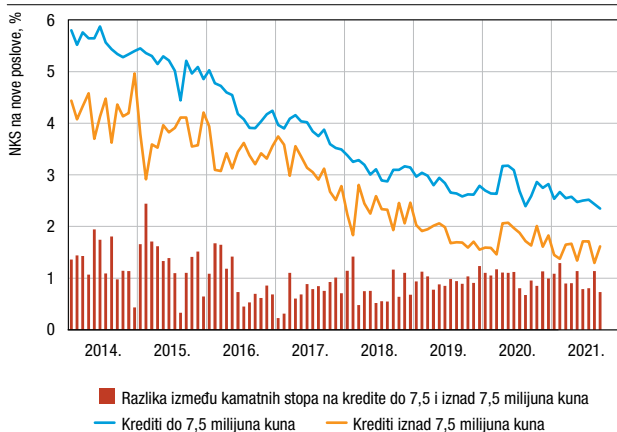
Izvori: MF; Bloomberg; HNB

Slika 33. Kamatne stope na prvi put ugovorene stambene kredite stanovništvu

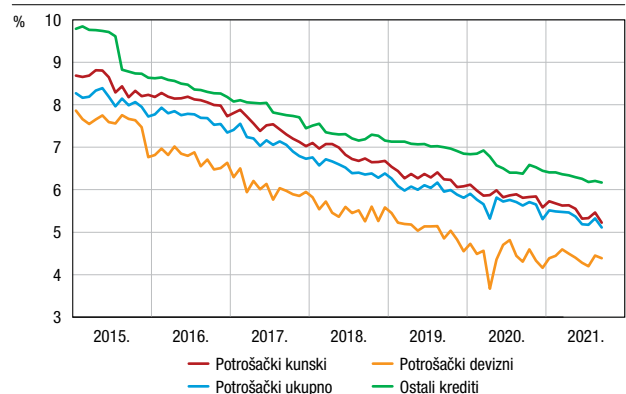
Izvor: HNB

Slika 31. Kamatne stope banaka na kredite nefinancijskim društvima prema iznosu

Izvor: HNB

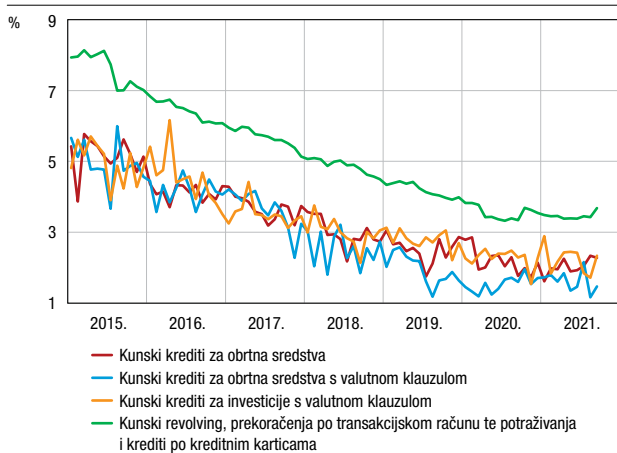
Slika 34. Kamatne stope na prvi put ugovorene potrošačke i ostale kredite stanovništvu

Napomena: Potrošački krediti uključuju ukupne kredite stanovništvu, osim stambenih i ostalih. Ostali krediti stanovništvu uključuju kredite po kreditnim karticama, prekoračenja po transakcijskim računima, revolving kredite te potraživanja s osnovne kartica s odgodom plaćanja (engl. *charge card*) te su gotovo isključivo kunski.

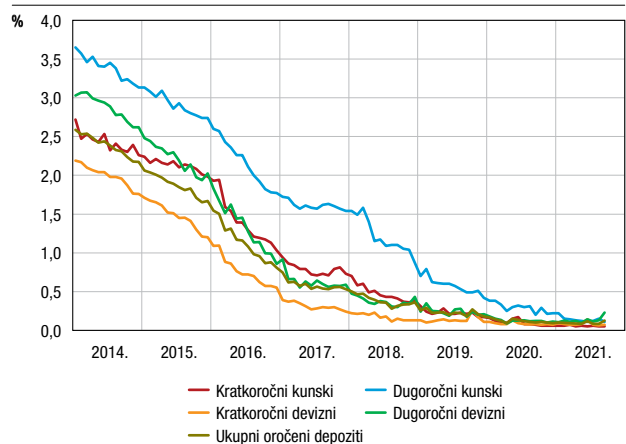
Izvor: HNB

Slika 32. Kamatne stope na prvi put ugovorene kredite poduzećima

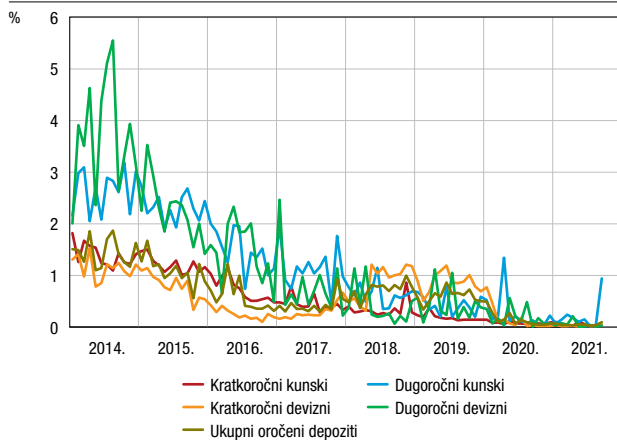
Izvor: HNB

Slika 35. Kamatne stope na oročene depozite stanovništva

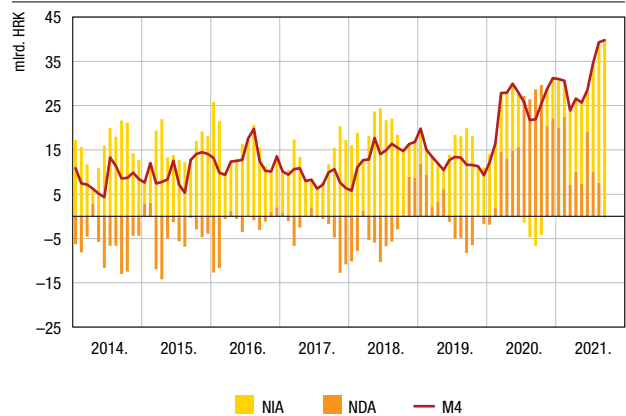
Izvor: HNB

Slika 36. Kamatne stope na oročene depozite poduzeća

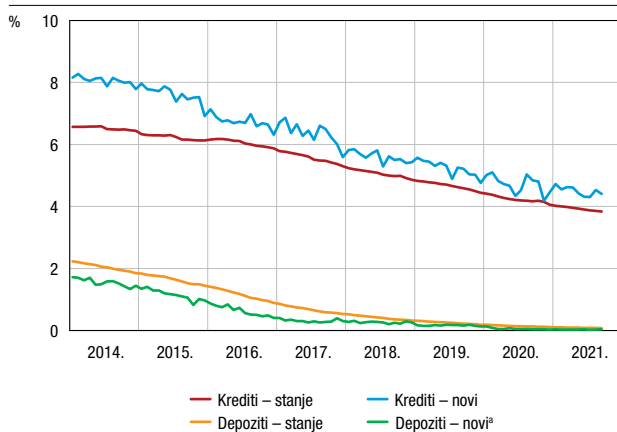
Izvor: HNB

Slika 39. Neto inozemna aktiva, neto domaća aktiva i ukupna likvidna sredstva (M4) apsolutne promjene u posljednjih 12 mjeseci

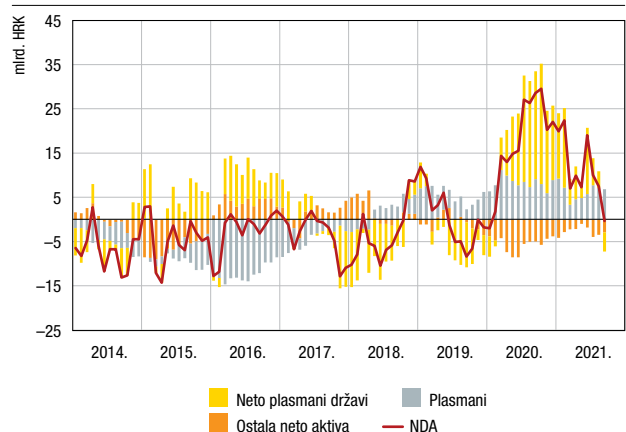
Izvor: HNB

Slika 37. Prosječne kamatne stope na kredite (bez revolving kredita) i depozite

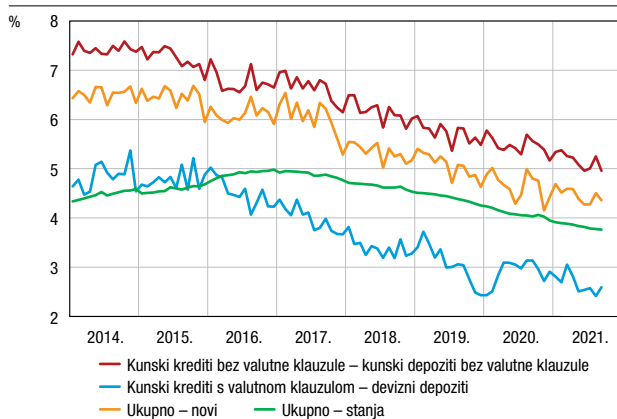
^a Za oročene depozite kamatne stope na nove poslove vagane su njihovim stanjima.
Izvor: HNB

Slika 40. Neto domaća aktiva, struktura apsolutne promjene u posljednjih 12 mjeseci

Izvor: HNB

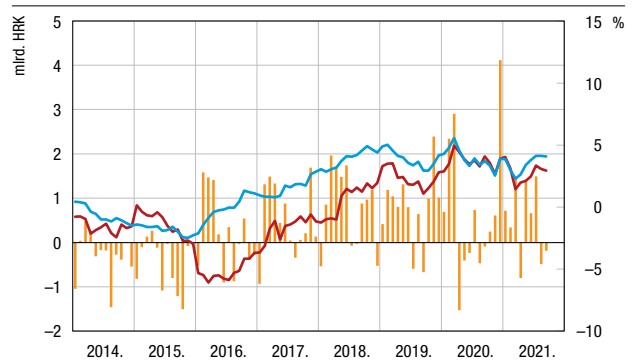
Slika 38. Razlike između kamatnih stopa na kredite (bez revolving kredita) i kamatnih stopa na depozite

Napomena: Razliku između prosječnih kamatnih stopa na kredite i prosječnih kamatnih stopa na depozite treba razlikovati od neto kamatne marže (omjera razlike kamatnih prihoda i kamatnih rashoda te ukupne imovine kreditnih institucija).

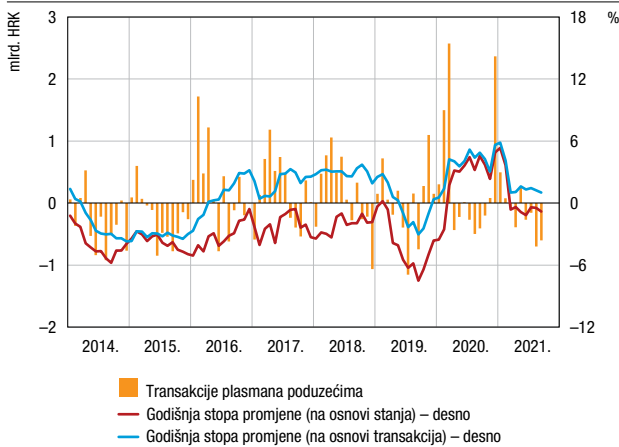
Izvor: HNB

Slika 41. Plasmani

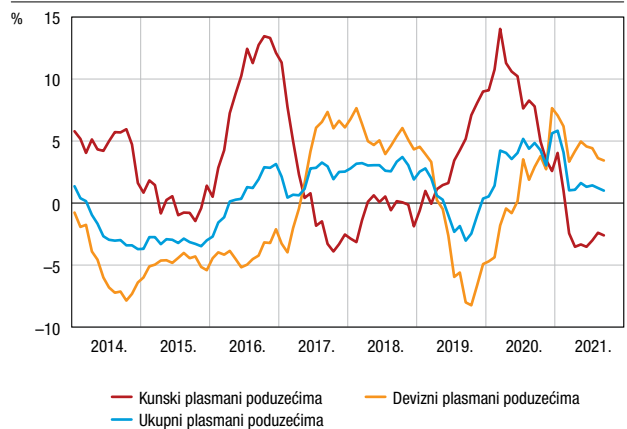
Izvor: HNB

Slika 42. Plasmani poduzećima

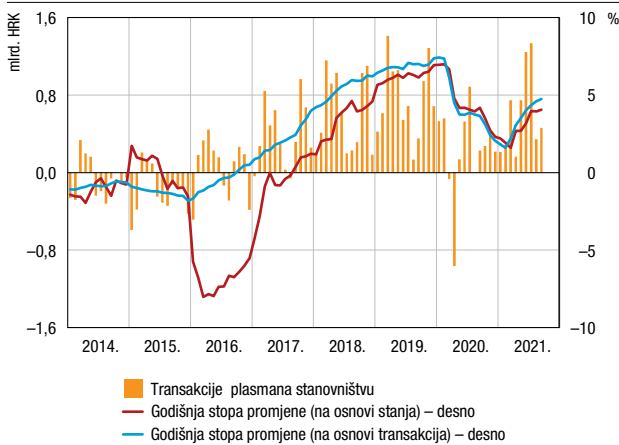
Izvor: HNB

Slika 45. Godišnje stope promjene plasmana poduzećima na osnovi transakcija

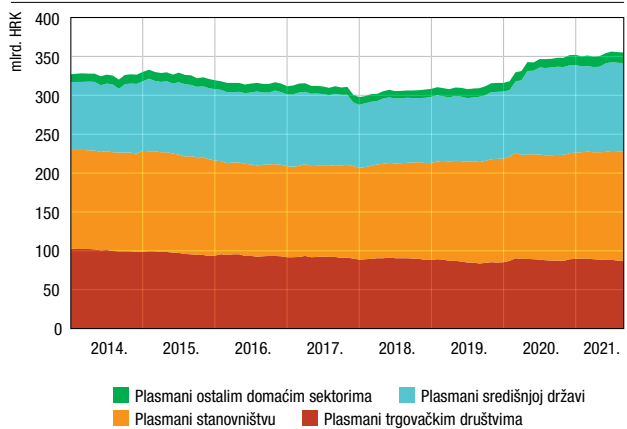
Izvor: HNB

Slika 43. Plasmani stanovništvu

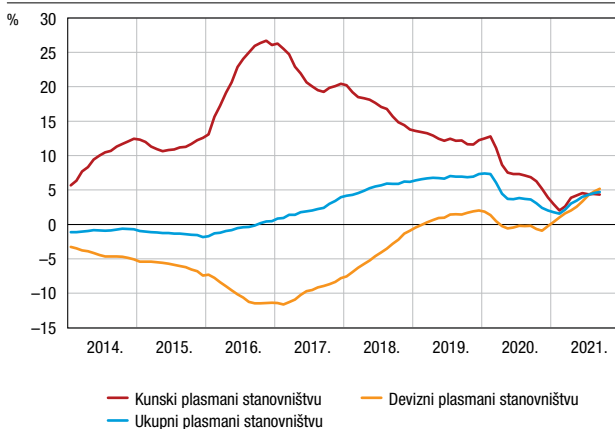
Izvor: HNB

Slika 46. Struktura plasmana monetarnih financijskih institucija

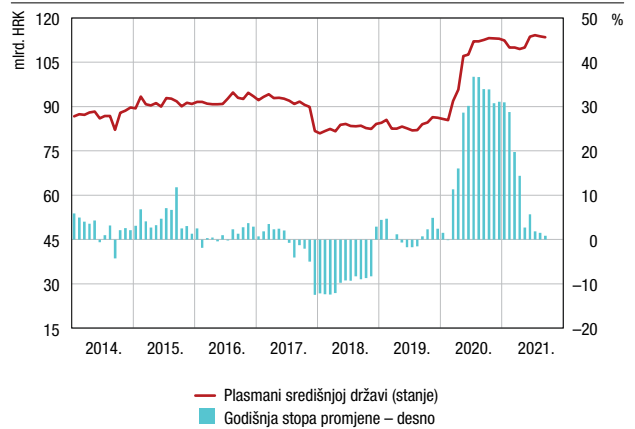
Izvor: HNB

Slika 44. Godišnje stope promjene plasmana stanovništvu na osnovi transakcija

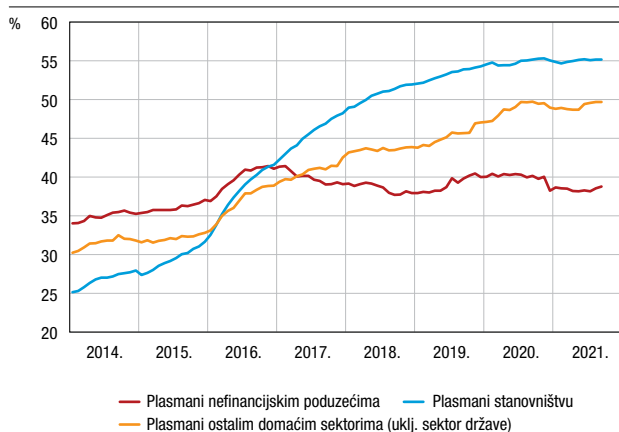
Izvor: HNB

Slika 47. Plasmani monetarnih financijskih institucija središnjoj državi

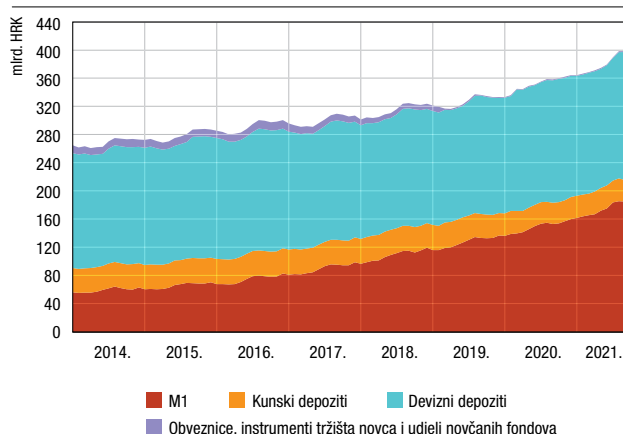
Izvor: HNB

Slika 48. Udio kunskih plasmana u ukupnim plasmanima sektora

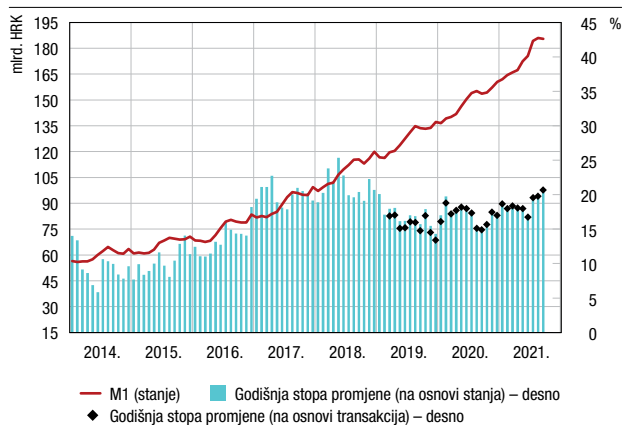
Izvor: HNB

Slika 51. Struktura monetarnog agregata M4

Izvor: HNB

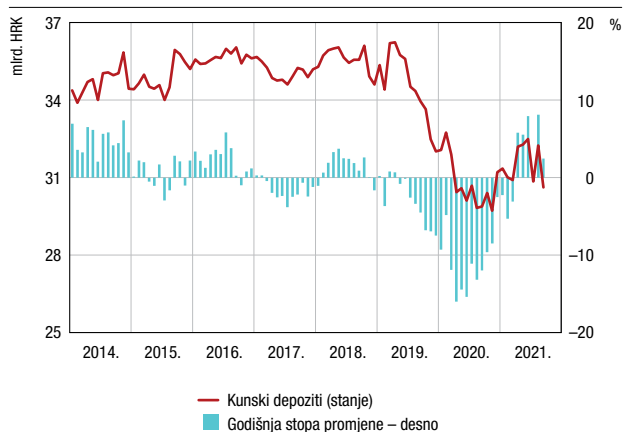
Slika 49. Novčana masa (M1)

Napomena: Stopa rasta na osnovi transakcija od ožujka 2019. isključuje učinak reklasifikacije novčanih fondova.

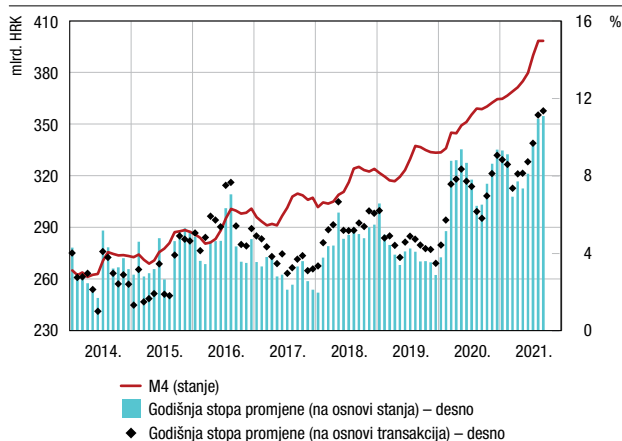
Izvor: HNB

Slika 52. Kunski štedni i oročeni depoziti

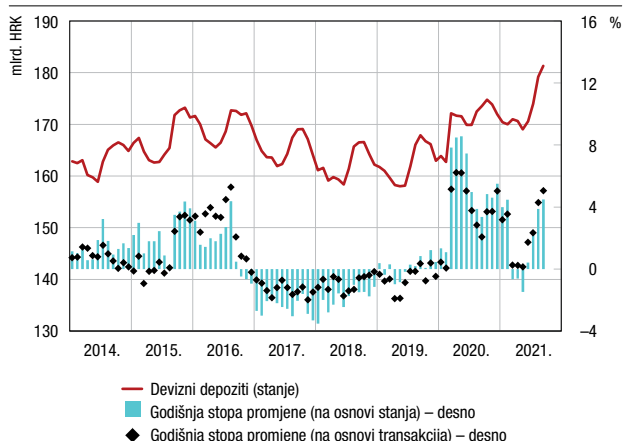
Izvor: HNB

Slika 50. Ukupna likvidna sredstva (M4)

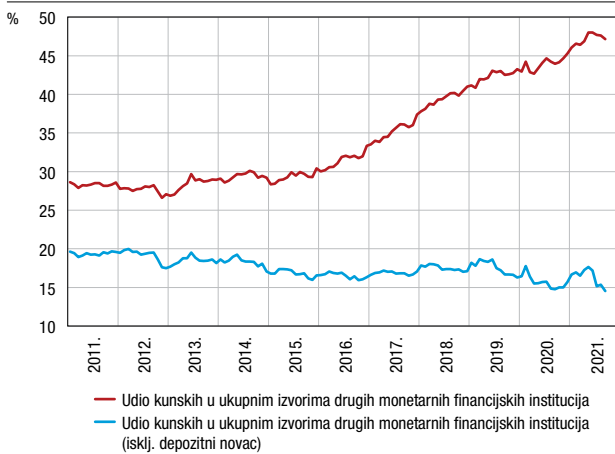
Izvor: HNB

Slika 53. Devizni depoziti

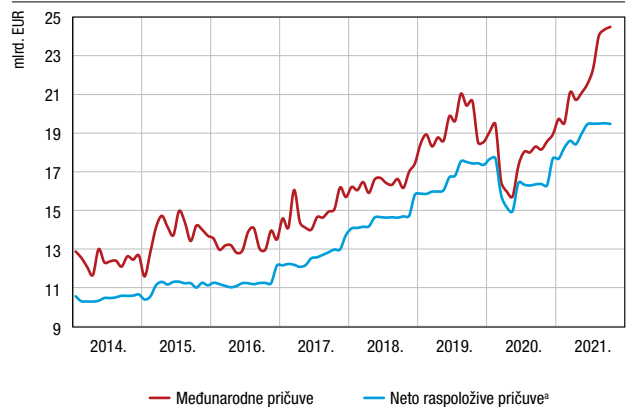
Izvor: HNB

Slika 54. Udio kunskih izvora

Izvor: HNB

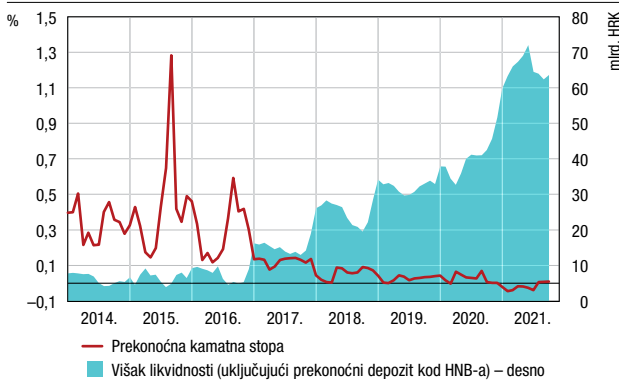
Slika 57. Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke tekući tečaj

^a NRP = međunarodne pričuve – devizna inozemna pasiva – devizni dio obvezne pričuve – devizni depoziti države

Izvor: HNB

Slika 55. Likvidnost banaka i prekonočna kamatna stopa na trgovanje banaka depozitnim novcem

Napomena: Višak likvidnosti je razlika između stanja na računima za namiru poslovnih banaka kod HNB-a i iznosa koji banke moraju održavati na tim računima prema obračunu obvezne pričuve. Prekonočna kamatna stopa do kraja 2015. odnosi se na prekonočnu međubankovnu kamatnu stopu, a od početka 2016. odnosi se na prekonočnu kamatnu stopu na trgovanje banaka depozitnim novcem.

Izvor: HNB

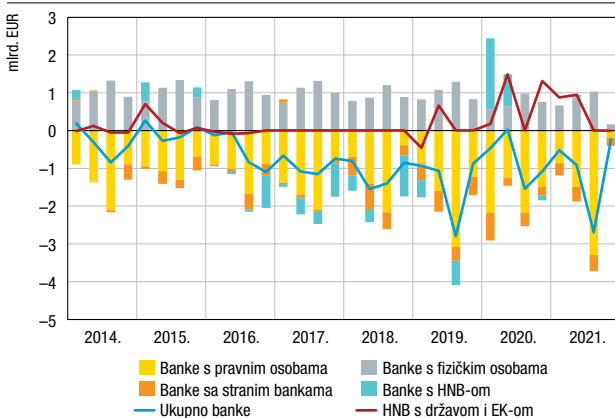
Tablica 2. Platna bilanca
preliminarni podaci, u milijunima eura

	2020.	2. tr. 2021. ^a	Indeksi	
			2020./ 2019.	2. tr. 2021. ^a / 2020.
Tekuće transakcije	-53,8	-326,5	-3,2	607,5
Kapitalne transakcije	1074,4	1175,3	120,8	109,4
Financijske transakcije (bez pričuva)	19,1	-3601,9	1,3	-
Međunarodne pričuve HNB-a	603,5	4551,7	61,0	754,3
Neto pogreške i propusti	-398,1	101,0	295,9	-

^a Odnosi se na zbroj posljednjih četiriju tromjesečja.

Izvor: HNB

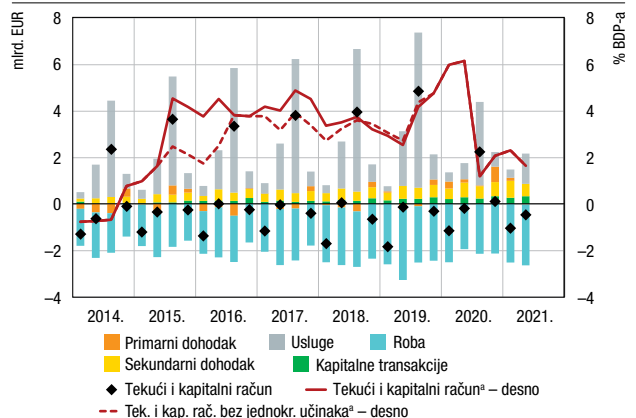
Slika 56. Promptne (SPOT) transakcije na deviznom tržištu (neto promet)

Napomena: Pozitivne vrijednosti označuju neto kupnju, a negativne vrijednosti neto prodaju. Pravne osobe uključuju državu. Podaci za četvrto tromjesečje odnose se na listopad.

Izvor: HNB

Slika 58. Tokovi na tekućem i kapitalnom računu

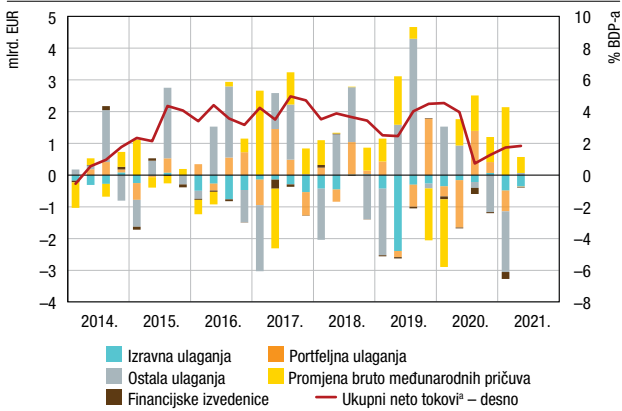

^a Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

Napomena: Jednokratni učinci uključuju konverziju kredita vezanih uz švicarski frank u 2015. te rezervacije banaka za kredite odobrene koncernu Agrokor u 2017. i 2018.

Izvor: HNB

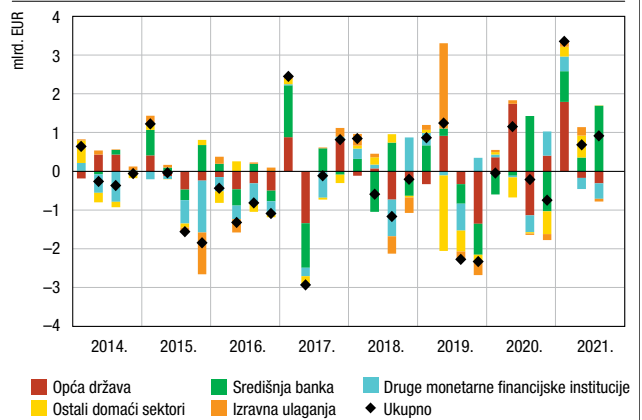
Slika 59. Tokovi na financijskom računu prema vrsti ulaganja

^a Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja
Napomena: Pozitivna vrijednost označuje neto odljev kapitala u inozemstvo (uključujući i rast međunarodnih pričuva).

Izvor: HNB

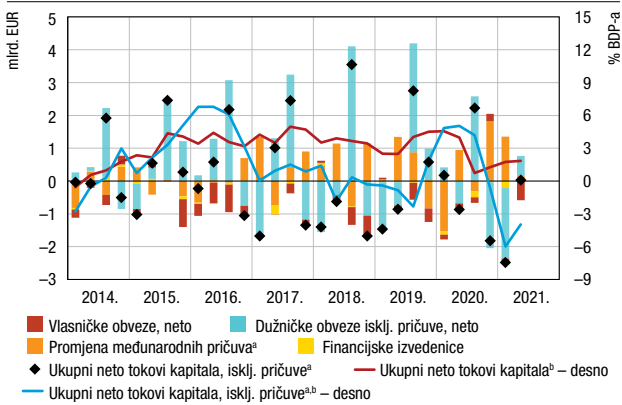
Slika 62. Transakcije bruto inozemnog duga

Napomena: Transakcije su promjena duga isključujući međuvalutne promjene i ostale prilagodbe. Podaci za treće tromjesečje 2021. odnose se na srpanj i kolovoz.

Izvor: HNB

Slika 60. Tokovi na financijskom računu prema vlasničko-dužničkom odnosu

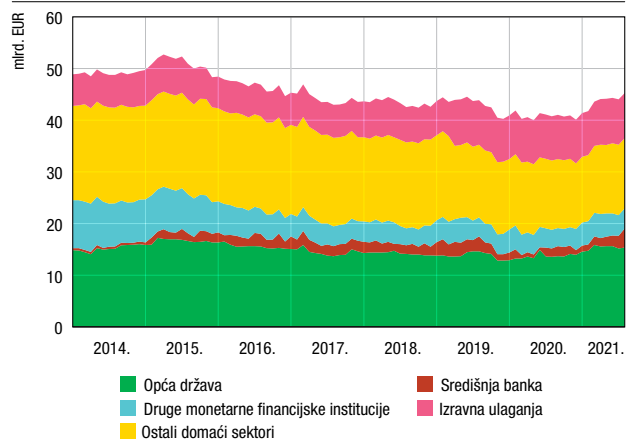
^a Promjena bruto međunarodnih pričuva umanjena je za inozemne obveze HNB-a.

^b Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

Napomena: Pozitivna vrijednost označuje neto odljev kapitala u inozemstvo. Neto tokovi jesu razlika između promjene sredstava i obveza.

Izvor: HNB

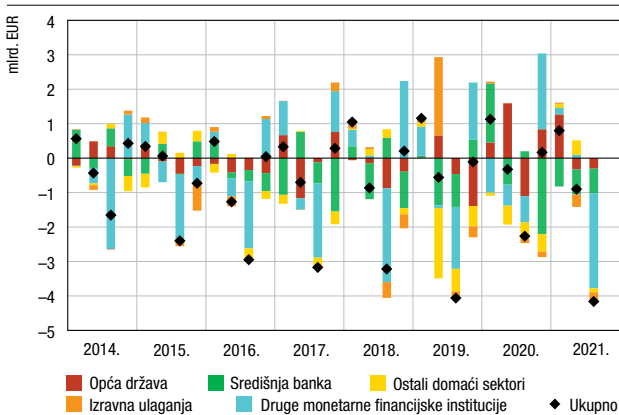
Slika 63. Bruto inozemni dug na kraju razdoblja

Napomena: Podaci zaključno s kolovozom 2021.

Izvor: HNB

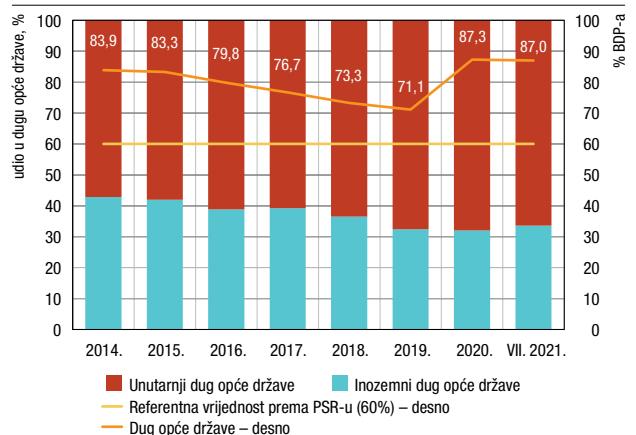
Slika 61. Transakcije neto inozemnog duga

Napomena: Transakcije jesu promjena duga isključujući međuvalutne promjene i ostale prilagodbe. Neto inozemni dug jest bruto inozemni dug umanjeno za dužnička potraživanja prema inozemstvu. Podaci za treće tromjesečje 2021. odnose se na srpanj i kolovoz.

Izvor: HNB

Slika 64. Dug opće države

Napomena: Za izračun relativnog pokazatelja korišten je nominalni BDP za posljednja četiri dostupna tromjesečja.

Izvor: HNB

Tablica 3. Saldo konsolidirane opće države
prema metodologiji ESA 2010, u milijunima kuna

	I. – VI. 2020.	I. – VI. 2021.
Ukupni prihodi	82.566	93.841
Izravni porezi	11.964	11.554
Neizravni porezi	31.874	37.491
Socijalni doprinosi	21.883	24.108
Ostalo	16.845	20.687
Ukupni rashodi	97.762	103.111
Socijalne naknade	31.322	33.452
Subvencije	9.134	6.450
Kamate	3.795	3.497
Naknade zaposlenicima	24.942	26.444
Intermedijarna potrošnja	14.942	15.967
Investicije	7.506	9.311
Ostalo	6.121	7.990
Neto pozajmljivanje (+) / zaduživanje (-)	-15.196	-9.270

Izvori: Eurostat; DZS

Tablica 4. Državni proračun

prema metodologiji računskog plana, u milijunima kuna

	I. – VIII. 2020.	I. – VIII. 2021.
1. Prihodi	85.448	99.416
2. Prodaja nefinancijske imovine	378	255
3. Rashodi	98.236	107.097
4. Nabava nefinancijske imovine	2.834	2.909
5. Neto pozajmljivanje (+) / zaduživanje (-) (1+2-3-4)	-15.245	-10.335

Izvori: MF; izračun HNB-a

Tablica 5. Promjena duga opće države
u milijunima kuna

	VII. 2020.	VII. 2021.
Ukupna promjena duga	32.049	4.719
Promjena unutarnjeg duga	22.255	-8.446
– Gotovina i depoziti	43	-342
– Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	5.961	-1.486
– Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	10.662	-7.756
– Kratkoročni krediti	2.514	-278
– Dugoročni krediti	5.925	1.324
Promjena inozemnog duga	9.794	13.164
– Gotovina i depoziti	0	0
– Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	0	1.487
– Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	7.941	7.943
– Kratkoročni krediti	0	-29
– Dugoročni krediti	1.853	3.763
Dodatak:		
Promjena ukupno izdanih jamstava	371	787

Napomena: Promjena unutarnjeg duga opće države = (promjena pojedinih kategorija – konsolidacijski elementi)

Izvor: HNB

Kratice i znakovi

Kratice

b. b.	– bazni bod	potr.	– potrošnja
BDP	– bruto domaći proizvod	PPI	– indeks cijena pri proizvođačima (engl. <i>Produce Price Index</i>)
BDV	– bruto dodana vrijednost	PSR	– Pakt o stabilnosti i rastu
BEA	– Ured SAD-a za ekonomske analize (engl. <i>U. S. Bureau of Economic Analysis</i>)	RH	– Republika Hrvatska
BIS	– Banka za međunarodne namire (engl. <i>Bank for International Settlements</i>)	SDR	– posebna prava vučenja
BZ	– blagajnički zapisi	SKDD	– Središnje klirinško depozitarno društvo d.d.
CDS	– premija osiguranja od kreditnog rizika (engl. <i>credit default swap</i>)	SMTK	– Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
DAB	– Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	tis.	– tisuća
dep.	– depoziti	T-HT	– T – Hrvatski Telekom d.d.
d. n.	– drugdje nespomenuto	TNZ	– Tržište novca Zagreb
DZS	– Državni zavod za statistiku	tr.	– tromjesečje
EK	– Europska komisija	TZ	– trezorski zapisi
EMU	– Ekonomska i monetarna unija	val.	– valutni
engl.	– engleski		
ESB	– Europska središnja banka		
EU	– Europska unija		
Fed	– američka središnja banka (engl. <i>Federal Reserve System</i>)		
fik.	– fiksni		
FISIM	– posredno mjerene naknade za uslugu financijskog posredovanja		
FZO	– Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost		
HAC	– Hrvatske autoceste		
Hanfa	– Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga		
HBOR	– Hrvatska banka za obnovu i razvitak		
HC	– Hrvatske ceste		
HFP	– Hrvatski fond za privatizaciju		
HNB	– Hrvatska narodna banka		
HPB	– Hrvatska poštanska banka		
HWWI	– Institut za međunarodnu ekonomiju u Hamburgu (njem. <i>Hamburgisches Weltwirtschaftsinstitut</i>)		
HZMO	– Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje		
HZZ	– Hrvatski zavod za zapošljavanje		
HZZO	– Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje		
IEA	– Međunarodna agencija za energiju (engl. <i>International Energy Agency</i>)		
ILO	– Međunarodna organizacija rada (engl. <i>International Labour Organization</i>)		
Ina	– Industrija nafte d.d.		
ind.	– industrijski		
IPC	– indeks potrošačkih cijena		
JTR	– jedinični troškovi rada		
MF	– Ministarstvo financija		
mil.	– milijun		
mlrd.	– milijarda		
MMF	– Međunarodni monetarni fond		
NDA	– neto domaća aktiva		
NIA	– neto inozemna aktiva		
NKD	– Nacionalna klasifikacija djelatnosti		
OECD	– Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (engl. <i>Organization for Economic Cooperation and Development</i>)		
OP	– obvezna pričuva		
PDV	– porez na dodanu vrijednost		

Troslovne oznake za valute

ATS	– austrijski šiling
CHF	– švicarski franak
CNY	– juan renminbi
DEM	– njemačka marka
EUR	– euro
FRF	– francuski franak
GBP	– funta sterlinga
HRK	– kuna
ITL	– talijanska lira
JPY	– jen
USD	– američki dolar
XDR	– posebna prava vučenja

Dvoslovne oznake za zemlje

AT	– Austrija
BE	– Belgija
BG	– Bugarska
CY	– Cipar
CZ	– Češka
DE	– Njemačka
DK	– Danska
EE	– Estonija
ES	– Španjolska
FI	– Finska
FR	– Francuska
GB	– Velika Britanija
GR	– Grčka
HR	– Hrvatska
HU	– Mađarska
IE	– Irska
IT	– Italija
LT	– Litva
LV	– Letonija
MT	– Malta
NL	– Nizozemska
PL	– Poljska
PT	– Portugal
RO	– Rumunjska
SI	– Slovenija
SK	– Slovačka

Znakovi

–	– nema pojave	∅	– prosjek
....	– ne raspolaže se podatkom	a, b, c,...	– oznaka za napomenu ispod tablice i slike
0	– podatak je manji od 0,5 upotrijebljene jedinice mjere	*	– ispravljen podatak
		()	– nepotpun, nedovoljno provjeren podatak